

Патріотичне виховання на уроках літератури рідного краю

Підготувала
вчитель української
мови та літератури
комунального закладу
“Первомайський ліцей №6
Первомайської міської
ради Харківської області”
Новаковська І.В.

Патріотичне виховання - складова частина національного світогляду і поведінки людини, її ставлення до рідної країни, всіх націй та народів. Відданість Україні - невід'ємна ознака національно-свідомого громадянина.

Патріотизм є одним із найсуттєвіших показників моральності людини.

Наша земля щедра талантами. Скільки бачила вона, скільки пам'ятає! Скільки прославляли цю землю художники, письменники, поети, прості трударі. Багато з них посіло почесне місце на сторінках історії України. Але є імена історичних діячів, які ми відкриваємо для себе тільки тепер, коли зріс інтерес до вітчизняної історії у зв'язку з нашим сьогоденням.

Микита Шаповал (Сріблянський)

Життя і творчість Микити Юхимовича Шаповала - один із найяскравіших прикладів надзвичайно актуальної в наш час синівської відданості своїй землі - малій та великій Батьківщині. Патріотизм, мужність, любов до рідного краю доноситься до нас крізь століття через його твори, надихає прагненням до перемоги. Попри те, що доля поета була складною, він усе робив для свого народу, бо мріяв жити у вільній країні.

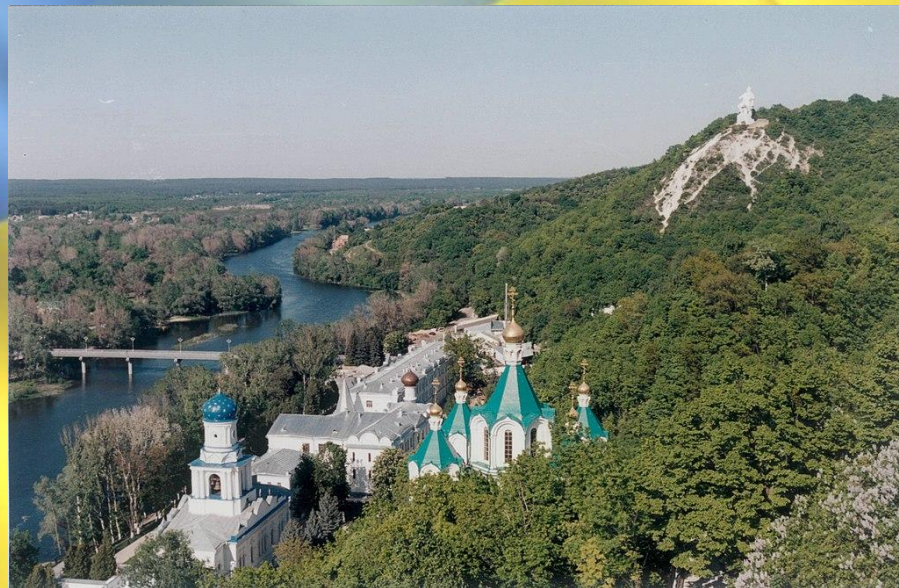
Микита Юхимович Шаповал - видатний український письменник, політичний і громадський діяч. Його Батьківщиною було село Сріблянка Бахмутського повіту (тепер Артемівського району Донецької області). Звідти походить псевдонім письменника - Сріблянський, який народився 8 червня 1882 року.

Для Шаповала М. Батьківщина - це щось неосяжне, до болю рідне. Це й Сребрянський ліс, і Мар'їна Тора, і Сіверський Дінець, який блакитним серпантином прикрашає степовий простір, і це чудове п'янке повітря, яке паморочить голову й збагачує чудотворною енергією.

*Підперезав село убоге
Тонкий, вигадливий Дінець
Блискуча, квітчана дорога,
Срібляно хвильний манівець.
Біжить - не спиниться
ніколи.*

*Поміж гаями, по степах
Лани оре широкополі
І щезне в хащах і горах...
("Дінець")*

МІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Мій рідний край - пахуче поле,
Мій рідний край - цвітучий май,
Моя журба, моя неволя,
Чорний рани біль, страшний одчай.
Мої невислівані звуки,
І листя жовте з квітника,
Благально в гору зняті руки,
перед нападом хижака.
Мій рідний край - слова дитячі,
Мій рідний край - думки старі,
І промінь ранішній неначе,
І світ вечірньої зорі...

Багато славних імен пов'язано з Харковом, багато хто залишив тут по собі яскравий слід, складаючи неповторний літопис нашого міста. Один із таких людей - український поет Павло Тригорович Тичина, ім'я якого викарбовано не тільки на великій меморіальній дошці, що їй встановлено на відомому письменницькому будинку "Слово", а й в історії Харкова, в історії та культурі України. Тут зростав і мужнів його поетичний дар, за це місто боліли його душа і серце. Нині пам'ять про нього дбайливо зберігає його племінник, Юрій Євгенович Тичина (який мешкає в тій самій славнозвісній квартирі, що й Павло Тригорович у його "харківський період").

Вірш Павла Тичини про Харків

**Ще кулемет за містом десь татакав-
як нас вже Харків радо зустрічав.
Погнутий він, покручений стирчав:
Такими взяв би я слізьми заплакав!
Таким би криком закричав!
Але не час оплакувати руїни:
пора відплати, помсти нарастає.
Мій дух на доброту не розтає.
Запеклось кров'ю серце України-
запеклось і моє.**

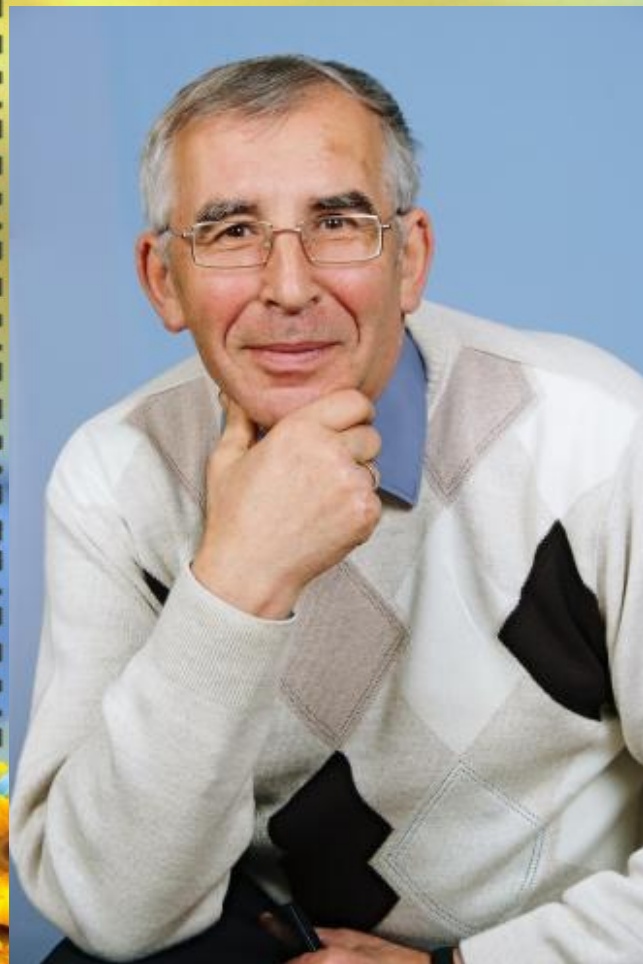

Історія Харківщини багата на славні імена. І в наш час продовжується розвиток літератури, творчо працює спілка письменників, вписуючи нові імена до Харківського літературного Олімпу. Хто ж вони, наші сучасники, земляки, майбутні класики?

Сьогодні в Харкові працює обласне літературне об'єднання імені Павла Тичини. Харківську спілку письменників очолює письменник Іван Перепеляк.

Харківщина представлена в літературному житті України іменами Микити Шаповала, Віктора Бойка, Ірини Мироненко, Анатолія Перерви, Віктора Лагоди, Наталі Матюх, Віктора Тимченка, Володимира Верховеня, Оксани Мардус, Ольги Тараненко, Степана Сапеляка, Миколи Побеляна, Сергія Жадана, Володимира Вакуленка.

Побелян Микола Федорович
1948 - 2017

Багато віршів поет присвячує боротьбі
українського народу за волю у минулому
та у сьогоденні.

Тарас Бульба
(сонет)

Коріння дуба чує воду
Весна. Радіємо вісні
Вжся сіяти пора народу
На Пелі Дунаї, Десні.

Пташині крила різуть небо,
З якого золото тече
Здавалось б, чого ще треба,
Чому размахувать мечем?!

Так ні!-сусіди гонорові
Під нашу хату плюють пальне
У вчинках їх, у кожнім слові -
Бажання роп'ять мене.

Я нахилюсь люльку взяти! -
Учиться Тоголя читати

13.03.2014

Сергій Жадан - харківський поет, письменник, музикант і волонтер. Народився на Луганщині, але сформувався у Харкові. Для кожного поціновувача Жадан = Харків.

Допомагає батальйонам на Харківщині - автівками, дронами. За останній 2022 рік отримав медаль “За оборону Харкова” та нагороду “За сприяння збройним силам”.

Чекають вечора люди, схожі на равликів,
так гірко сплять на вокзалах, так глибоко.
Ламана лінія кордону, мов соснова гілка.
Дорога важка, коли несеш на спині свій дім і своє минуле.

Вперті равлики беззахисної Європи.
Жінки, що залишили вдома чисту постільну білизну.
Діти, що не відпускають материнську руку,
як прищеплені до яблуні гілки не відпускають теплий стовбур...

Упокорений час шаленців і втікачів.
Запекла віра тих, хто зійшов на вокзалі вигнання.
Завжди пам'ятати розташування меблів у батьківському домі.
Ховати в кишені ключі, як засушену квітку...

Володимир Володимирович Вакуленко (відомий як Володимир Вакуленко-К.) народився 1 липня 1972 року на Харківщині – український літературний діяч, письменник, поет, перекладач.

Лауреат міжнародної літературної премії імені Олеся Ульяненка, Лауреат Всеукраїнського конкурсу імені Леся Мартовича, Лауреат міжнародного конкурсу "Коронація слова" (Спеціальна відзнака в номінації "Пісенна лірика"). Нагороджений відзнакою "Срібний тризуб" до 20-ліття Незалежності України за літературні досягнення (2011).

Автор книг: «Монограмота» (2008), «Ви..не» (2011), "Сонечкова сім'я" (2011), "Ми, Провінція!" (2012), «Татусева книга» (2014) - (Видавництво Старого Лева).

Автор має численні публікації в журналах, антологіях, альманахах як в дорослих виданнях, так і в дитячих. Упорядник і співупорядник кількох друкованих проєктів, організатор та учасник численних літературних акцій та фестивалів.

Загинув автор від рук російських окупантів.

ТИМ, ХТО НЕ ВСИГНУВ ПОВЕРНУТИСЬ...

НЕБЕСНІЙ СОТНІ

Небесній Сотні -

Слава! Слава! Слава!

Бруківка пахне пеклом,

Бруківка пахне спиртом,

Чому я не лишився бруківкою?

Впалий доліщ з пробитою аурою

Молитися у вишиваному бронежилеті -

Палаюче серце назване фашистським...

Таким чином, зміст програми з української літератури повністю підпорядковується головній виховній меті - формувати патріотичну, національно свідому, духовно багату особистість, здатну на самовизначення і самореалізацію. Але важливу роль відіграє питання методичного інструментарію для реалізації цієї мети. Для реалізації методики пропонуються такі прийоми: “Мозкова атака”, “Сенкан”, “Літературні листи”, “Асоціативне гроно”, а також схеми структурних елементів художнього твору, “сюжетний ланцюжок”, літературний паспорт, візитну картку твору.

Отже, національно-патріотичне виховання на уроках літератури рідного краю є важливим чинником формування в учнів активної громадянської позиції, відповідальності за власне життя та долю України.

